

12. Ніколенко Ю.В. Основи економічної теорії : підруч.: У 2 кн. Кн. 1: Суспільне виробництво. Ринкова економіка / Ніколенко Ю.В., Лемківський А.В., Євтушевський В.А.; за ред. Ніколенко Ю.В. [2-ге вид., перероб. і допов.] – К. : Либідь, 1998. – 272 с.
13. Новаківська І.О. Оренда землі і питання соціального захисту селян / І.О. Новаківська // Землевпорядкування. – 2002. – № 1. – С. 53-57.
14. Проектування системи застосування добрив : метод. вказівки до виконання курсового проекту для студентів агрономічних спеціальностей [Кулешов М.М., Сирий М.М., Ольховський Г.Ф. та ін.]. – Харків, 2002. – 70 с.
15. Чесняк Г.Я. Расчет баланса гумуса и норм органических удобрений для обеспечения его бездефицитного содержания в черноземных почвах Левобережной части УССР : методические рекомендации / Г.Я. Чесняк, М.М. Зинченко и др. – Харьков, 1987. – 32 с.

УДК: 332.1 : 330.322 (045)

Ковальчук С.П.

аспірант

Науково-дослідного економічного інституту
Міністерства економічного розвитку і торгівлі України

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Стаття присвячена дослідженню сучасних інструментів, механізмів, що можуть використовуватися на регіональному рівні для залучення інвестицій. Охарактеризовано недоліки та проблеми даних механізмів. Запропоновано можливі шляхи для їх удосконалення.

Ключові слова: інвестиції, регулювання, регіональні програми, фінансування, інформаційний ресурс, транскордонне співробітництво.

Ковальчук С.П. ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНВЕСТИЦИЙ НА РЕГИОНАЛЬНОМ УРОВНЕ

Статья посвящена исследованию современных инструментов, механизмов, которые могут использоваться на региональном уровне для привлечения инвестиций. Охарактеризованы недостатки и проблемы данных механизмов. Предложены возможные пути их совершенствования.

Ключевые слова: инвестиции, регулирование, региональные программы, финансирование, информационный ресурс, трансграничное сотрудничество.

Kovalchuk S.P. ORGANIZATION AND ECONOMIC MECHANISMS OF BRINGING IN OF INVESTMENT AT THE REGIONAL LEVEL

The article is sanctified to research of modern instruments, mechanisms, which can be used at regional level for bringing in of investments. Defects and problems of these mechanisms are characterized. Possible ways for their improvement are offered.

Keywords: investments, adjusting, regional programs, financing, informative resource, cross-border cooperation.

Постановка проблеми. Критерій наближеності до системи, в якості якої розуміється економіка регіону, дозволяє дійти до висновку про важливу роль регіонального регуляторного механізму в інвестиційній діяльності регіону.

В умовах єдиної цілісної держави регіональне регулювання інвестиційної діяльності є необхідним у зв'язку із можливістю диференціації економічних та інших ключових характеристик регіонів, які є визначальними для інвестиційних процесів. В сучасній Україні така диференціація яскраво виражена (табл. 1).

Необхідність регулювання інвестиційної діяльності на регіональному рівні в Україні обумовлена дією трьох факторів:

- диференціація в рівні розвитку та різна спеціалізація (пріоритетна галузева спрямованість) регіонів;
- різні обсяги залучення інвестицій, що обумовлені різними рівнями інвестиційної привабливості регіонів;
- значна диференціація характеристик, галузей, напрямків, що формують інвестиційну привабливість регіонів.

Враховуючи це, варто відзначити необхідність залучення важелів регіонального рівня для активізації процесів інвестиційного характеру в регіонах. Механізми в регіонах кардинально не відрізняються, проте сама їх наповненість визначається особливостями та характеристиками регіонів, що є важливим для залучення інвесторів.

Таблиця 1

Економічні показники розвитку окремих регіонів України у 2011 р.*

Регіони	Львівська область	Донецька область	Харківська область	Волинська область	Одеська область	Вінницька область
Валовий регіональний продукт (млн. грн.)	52103	161021	76866	17637	61499	29099
Капітальні інвестиції (млн. грн.)	12114	26802	13035	2577	9347	5081
Обсяг реалізованої промислової продукції (млн. грн.)	32392,2	267491,6	63610,5	10492,7	27332,7	21004,3
Продукція сільського господарства	8400,9	11464,5	13270,6	5781,2	10020,3	15065
Обсяги експорту товарів (млн. дол. США)	1201,9	17197,6	1845,8	646,4	1541,1	661,7
Обсяги імпорту товарів (млн. дол. США)	3202,3	4622,8	2277,3	1059,6	3145,4	384,6

* – за даними [1]

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розуміння важливості саморегуляторного механізму в ринковій економіці все ж не дозволяє заперечити важливість формування певних заходів регулювання, направлених на залучення інвестицій. Сформоване економічне середовище, що характеризується високими темпами розвитку позитивних економічних показників, здатне виступати саморегулюючим щодо залучення інвестицій. Проте регуляторні та стимулюючі механізми там також присутні. Економіка ж, що характеризується низкою проблем, проходить етап становлення та формування власних ідентифікуючих ознак потребує стимулів для залучення інвестицій. Наголошують на цьому й сучасні науковці, які не лише відзначають необхідність формування інструментів – стимулів для залучення інвестицій на рівні регіонів, але й досліджують їх склад та можливості використання. На ключовій ролі місцевої влади у створенні механізмів залучення інвестицій до регіонів наголошує Палка І. М. [2]. Серед пропонованих інструментів активізації інвестиційної діяльності на регіональному рівні економічні преференції, пільги [3], забезпечення повного виконання програм і комплексів заходів із залучення інвестицій [2], співробітництво місцевої влади з громадськими організаціями та підприємствами [4], дії уряду, що спрямовані на покращення інвестиційної ситуації в регіонах, серед яких формування запровадження пакету інвестиційних реформ у 2011 р., створення Фонду регіонального розвитку тощо [5].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В системі заходів щодо залучення інвестицій на регіональному рівні залишаються механізми та інструменти, що малодосліджені, та мають проблеми, які знижують їх ефективність та дієвість, про що свідчать економічні реалії, показники залучення інвестицій тощо.

Формулювання цілей статті. Дослідження спрямовуватиметься на вивчення сучасних практичних організаційно-економічних механізмів залучення інвестицій на регіональному рівні, проблем та недоліків у їх використанні та формування окремих пропозицій щодо можливих шляхів удосконалення їх та підвищення ефективності використання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Диференціація регіонів за різними критеріями зумовлює формування організаційно-економічних механізмів залучення інвестицій на регіональному рівні з певними елементами особистісного (скоригованого на особливості окремого регіону) характеру. Самі ж механізми для активізації процесів залучення інвестицій до регіонів на державному та регіональному рівнях кардинально різняться. Загальнодержавна політика в сфері активізації процесів залучення інвестицій містить дві складові: самостійну (виражену в першу чергу у інвестиційному законодавстві) та сформовану на перехресті бюджетної, податкової, митної та інших видів загальнодержавної регуляторної політики. Жодна із цих складових не притаманна регіональному рівню у тій формі, в якій вона реалізується на державному. Механізми, що використовуються на регіональному рівні регулювання у інвестиційній сфері, доступні для реалізації на державному. Проте механізми державного регулювання в їх чистому вигляді не можуть використовуватися, а частина з них обґрунтовано недопустима для регіонального рівня регулювання.

Правові, організаційні та економічні можливості на регіональному рівні більш обмежені порівняно із державним. Правове регулювання інвестиційної

діяльності здійснюється на державному рівні через законодавчий механізм. На рівні регіонів воно реалізується шляхом розробки певних рішень, наказів, розпоряджень, направлених на реалізацію та виконання чинних нормативно-правових актів. Серед організаційних заходів, що безперечно доступні для регіонального рівня регулювання інвестиційної складової, на сьогодні в першу чергу виступають механізми індикативного планування. У контексті сучасної регіональної інвестиційної політики одним із активно використовуваних інструментів є програми залучення інвестицій на різнотривалі перспективи. Окрім того, формуються програми комплексного економічного розвитку регіонів, що містять положення, які стосуються інвестиційної складової а також галузеві програми, які також містять таку складову. Так, в рамках планування економічного розвитку Вінницької області розроблено та затверджено низку програм. На початок 2014 р. діючими є 54 довгострокових програми [6], серед яких:

1) Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 р. (мета якої серед іншого передбачає також впровадження інноваційно-інвестиційної моделі сталого розвитку, на реалізацію чого направлена одна із цілей – залучення інвестицій в економіку області).

2) Програма зайнятості населення Вінницької області на період до 2017 р. (одним із завдань якої є залучення інвестицій з метою забезпечення розвитку пріоритетних видів економічної діяльності та інфраструктури).

3) Програма економічного і соціального розвитку Вінницької області на 2014 р. (частина її положень стосується декларування заходів, спрямованих на створення позитивних умов та використання інвестиційного потенціалу області для залучення інвестицій, сприяння реалізації інвестиційних проектів, проведення заходів інформаційного характеру щодо інвестиційної складової регіону; визначено перелік проектів (у кількості 66), реалізація яких може здійснюватися за бюджетні кошти).

4) Регіональна програма розвитку малого і середнього підприємництва у Вінницькій області на 2013-2014 рр. (одним із трьох пріоритетів якої є інвестиційна підтримка малого та середнього підприємства).

Варто відзначити, що в різних регіонах програми формуються з різним рівнем: 1) глибини висвітлення проблем розвитку регіону; 2) деталізації завдань та цілей програм; 3) аналізу стану досягнень у визначеній сфері тощо. Проте дослідження різних програм економічного розвитку та власне програм залучення інвестицій показує єдину і найчастішу проблему для них – відсутність конкретизації механізмів реалізації завдань, що визначаються для досягнення при виконанні програм. Так, програма економічного і соціального розвитку Вінницької області на 2014 р. одним із завдань декларує «збільшення інвестиційної привабливості і ринкової вартості Комунального підприємства «Аеропорт Вінниця» та проектів розвитку транспортних і логістичних послуг в області» [6], при цьому не визначаються механізми, з використанням яких буде забезпечено досягнення даного завдання.

Серед задекларованих в програмі дій у сфері залучення інвестицій в регіон є заходи, які характеризуються низькими можливостями реалізації вже на перших етапах формування програм, або стають такими у зв'язку із певними змінами в законодавчій сфері, економічній системі та ситуації в країні. Так,

передбачені програмою економічного і соціального розвитку Вінницької області на 2014 р. 66 інвестиційних проектів із можливістю залучення бюджетних фінансових ресурсів, скоріше за все, не будуть реалізовані в запланованому обсязі у зв'язку із змінами в бюджеті держави та переорієнтацією його на скорочення видаткової частини. Разом з тим реалізація їх із використанням залучених інвесторів також має сумнівні перспективи, що зумовлено, по-перше, – високою ймовірністю скороченням фінансової участі та фінансових гарантій держави, а це в свою чергу позначиться на настроях інвесторів, а по-друге, – низьким рівнем їх позитивних очікувань та скороченням активних інвестиційних дій до періоду хоча б відносно економічної стабілізації та політичної визначеності і стабільності.

Отже, на сьогодні актуальним є питання не стільки розробки програм, скільки забезпечення їх виконання. Програма залучення інвестицій, або економічного розвитку регіону (що містить положення, які стосуються залучення інвестицій) є цінною з точки зору визначення орієнту, якого потрібно досягти за певний період. Не менш важливим є встановлення заходів, реалізація яких забезпечує досягнення даної мети, а в разі обґрунтованої потреби – вчасне корегування даних заходів.

З метою вдосконалення механізмів залучення інвестицій до Вінницької області рекомендується роз-

робити відповідну програму, яка наразі відсутня, із висвітленням в ній не лише цілей та завдань, але й конкретних способів їх досягнення, що значно підвищить практичну значимість даної програми.

Важливим інструментом, що є в розпорядженні влади, на регіональному рівні виступає система надання дозволів різного характеру щодо ведення бізнесу. Необхідними, проте недостатньо розвиненими на сьогодні характеристиками даного процесу є прозорість, простота, максимальна зрозумілість для інвесторів в даних процесах, відсутність корупційної складової, зменшення бюрократичної складової. В цьому випадку цінним є приклад Вінницького регіону, в якому забезпечено створення Центрів адміністративних послуг «Прозорий офіс», які передбачають поєднання в одному місці (офісі) функцій різних органів, що реалізують дозвільні процедури (у Вінницькій області 15 дозвільних органів) з одночасним забезпеченням чіткої регламентованості процесів надання дозволів та їх відкритості і можливості реалізації певного контролю з боку особи, що звернулася за наданням дозволів. Таким чином, забезпечується реалізація перших чотирьох із п'яти вище зазначених характеристик. Недоступною для регулювання на регіональному рівні в необхідній мірі залишається система дозволів, яка потребує зменшення їх кількості, спрощення дозвільних процедур, що дозволить підвищити рівень простоти заснування бізнесу, а отже забезпечить підвищення

характеристик інвестиційної привабливості регіонів.

Формування інформаційного ресурсу для потенційних інвесторів – це ще одним інструмент в системі організаційно-економічного механізму залучення інвестицій на регіональному рівні, що реалізується безпосередньо через механізм регіонального регулювання (рис. 1).

Організаційна складова механізму залучення інвестицій на регіональному рівні значною мірою реалізується завдяки використанню інформаційних ресурсів. Дані про особливості географічного розташування, демографію, сировинну базу, інші характеристики регіону, об'єкти інвестування розміщуються на офіційних сайтах облдержадміністрацій, облрад, міськрад, райдержадміністрацій, регіональних центрів інвестицій та розвитку, інших органів державної влади та місцевого самоврядування, а також на спеціально створених інтернет-сторінках для потенційних інвесторів.

Такий напрямок реалізації інвестиційної політики на регіональному рівні є потенційно перспективним та на сьогодні ще недостатньо розвиненим. Проблемними питаннями є обмеженість інформації, неясне її подання, висвітлення, недостатність інформаційних

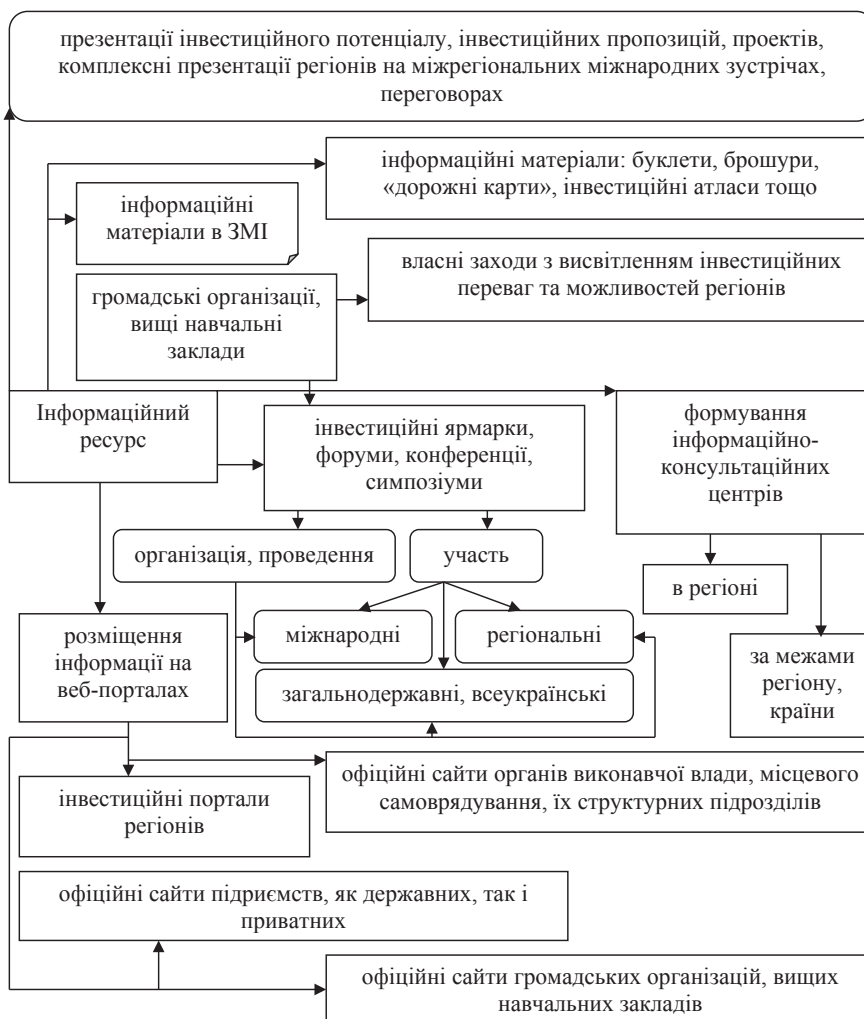

Рис. 1. Способи використання інформаційного ресурсу як інструменту залучення інвестицій на регіональному рівні

ресурсів (особливо на рівні окремих районів, міст). Прикладом ефективного створення інтернет-сторінки інформаційного характеру в інвестиційній сфері регіонів може бути Інвестиційний портал Львівської області. Недосконалість формування інформаційних інтернет-ресурсів обумовлена браком фінансування. Так, у 2012 р. в рамках Стратегії регіонального розвитку Вінницької області на період до 2015 р. на підтримку та поновлення інвестиційного сайту планувалося виділити 150 тис. грн., проте фактично за три квартали було профінансовано робіт лише на 9 тис. грн., що становить 6% від загально-го запланованого обсягу [7].

До питань активізації залучення інвестицій до регіонів на сьогодні практично не залучається важливий інтелектуальний ресурс, яким виступають вищі навчальні заклади. Вони можуть стати співучасниками розробки програм залучення інвестицій, джерелом генерування нових ідей, поглядів та підходів, що в свою чергу забезпечить використання наукового потенціалу в практичній сфері.

Важливим інструментом у політиці сприяння залученню інвестицій на регіональному рівні варто розглядати міжрегіональне транскордонне співробітництво, що доступне значній кількості регіонів України (15 областям). Така форма міжрегіональної міждержавної співпраці реалізується на Вінниччині у формі євро регіону «Дністер», що був офіційно створений у 2012 р. До складу входить Вінницька область та сім районів республіки Молдова. Серед багатьох можливих форм співпраці також розглядається взаємодія у сфері реалізації міжрегіональних (транскордонних) інвестиційних проектів. В рамках євро регіону здійснюється інформаційне забезпечення щодо переваг, можливостей регіонів у співпраці та потребах у інвестиціях, формуються нові можливості для залучення інвесторів із регіонів, які входять в склад даного транскордонного проекту, реалізації спільних проектів в тому числі й інвестиційних.

Використання даного інструменту в рамках реалізації політики сприяння залученню інвестицій в регіон важливе як в якості безпосередньо задіяної організаційної складової цілісного механізму, так і в якості опосередковано сформованої економічної складової через залучення до співпраці регіонів, які є потенційними інвесторами та постачальниками нових підходів до управління інвестиціями.

Економічні можливості на регіональному рівні обмежені місцевим бюджетом. Фінансові ресурси з нього, а також з державного бюджету використовуються в інвестиційній сфері різними способами (рис. 2).

Фінансова участь держави у реалізації інвестиційних проектів обумовлена обмеженістю та недостатністю пропонованого інвестиційного ресурсу для задоволення попиту в інвестиціях. Проте на сьогодні даний ресурс також обмежений трьома важливими факторами: 1) недостатнім рівнем доходів та обмеженням видатків із бюджетів різних рівнів; 2) обмеженістю місцевих бюджетів в доходній частині через передачу коштів з основних (найвагоміших) джерел надходження на центральний рівень; 3) наявністю

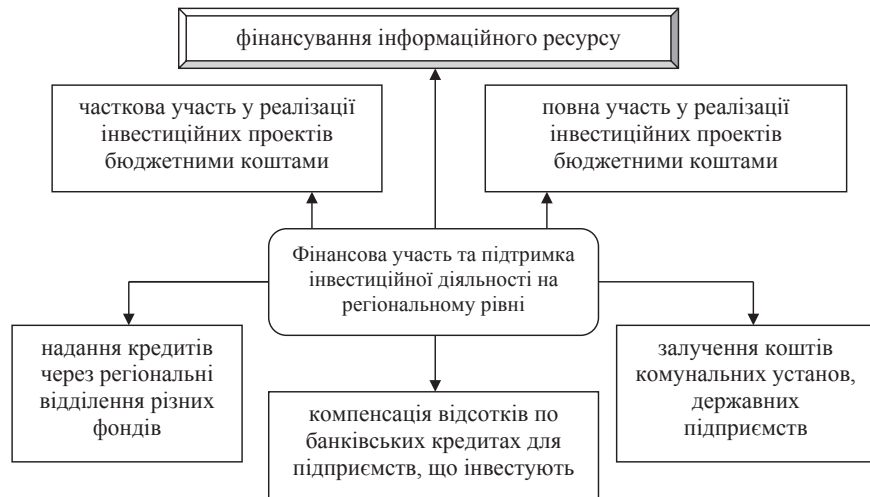

Рис. 2. Способи використання бюджетних коштів у інвестиційній діяльності на регіональному рівні

альтернативних та не менш важливих напрямків використання бюджетних ресурсів (зокрема на соціальну сферу, безпеку держави тощо).

Висновки з проведеного дослідження. Організаційно-економічний механізм залучення інвестицій на регіональному рівні, що реалізується в рамках регіонального регулювання, відрізняється від загальнодержавних механізмів. Він має свої інструменти активної позитивної дії на процеси залучення інвестицій в економіку регіону. Проте потенційні можливості частини із цих інструментів у більшості випадків не задіяні повною мірою. Тому вони потребують вдосконалення, подальшої роботи щодо їх впровадження на рівні кожного регіону з обов'язковим урахуванням особистісних ознак, характеристик таких регіонів. Серед можливих інструментів подолання недоліків в даних інструментах є активізація громадянської ініціативи, активізація ініціативи підприємців, які в першу чергу зацікавлені в надходженні інвестицій, активізація роботи в даних напрямках регіональної влади, максимальне залучення наукових центрів, вищих навчальних закладів до такої роботи.

Політика розширення повноважень місцевого самоврядування – це один із способів, що здатен забезпечити реалізацію особистісно-індивідуального підходу до формування механізмів залучення інвестицій на регіональному рівні, та підвищення потенційно можливої реформи місцевого самоврядування створюється можливість до формування нових механізмів залучення інвестицій на регіональному рівні та збільшення економічної складової механізму залучення інвестицій, що зумовить потребу в додаткових дослідженнях в даній площині.

Подальші дослідження спрямовуватимуться на вивчення: а) механізмів залучення інвестицій до регіонів в контексті нової системи місцевого самоврядування; б) регіональних інвестиційних пропозицій та проектів як інструментів залучення інвестицій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. www.stat.gov.ua – офіційний сайт Державної статистичної служби України
2. Палка І.М. Роль державного регулювання інвестиційної активності в системі управління економікою / І. М. Палка // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – 2012. – № 3. – С. 305-308.

3. Свідрак О. В. Роль економічних преференцій в активізації економічного розвитку регіонів / О. В. Свідрак // Проблеми і перспективи розвитку співробітництва між країнами Юго-Восточної Європи в рамках Чорноморського економічного співробітництва і ГУАМ : збірник наукових праць. – Донецьк : ДонНУ, 2011. – С. 636-640.
4. Ульяновченко Ю. О. Проблеми інвестиційної привабливості регіонів України [Електронний ресурс] / Ю. О. Ульяновченко, О. І. Винокурова // Теорія та практика державного управління. – 2010. – Вип. 1(28). – С. 1-6. – Режим доступу : <http://relay.kbuuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2010-1/doc/2/03.pdf>.
5. Мудра-Рудик А. Я. Стан, проблеми та державна підтримка регіонального іноземного інвестування / А. Я. Мудра-Рудик, А. В. Савицький // Інноваційна економіка : всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – № 7. – С. 144-147.
6. Перелік довгострокових програм по Вінницькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.vinrada.gov.ua/perelik_dovgostrokovih_program.htm.
7. Звіт про виконання заходів обласних програм [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.vinrada.gov.ua/zvit_pro_vikonannya_zahodiv_oblasnih_program.htm.

УДК 338.432:332.12

Козловський С.В.

*доктор економічних наук, професор
Вінницького національного аграрного університету*

Бурлака О.М.

*аспірант
Вінницького національного аграрного університету*

МЕТОДИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СТІЙКОСТІ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ РЕГІОНУ В УМОВАХ КРИЗОВОГО СТАНУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У даній статті проведено дослідження теоретико-методологічних підходів забезпечення стійкого розвитку аграрної галузі регіону на основі методів державного регулювання. Розроблено заходи нормативно-правового регулювання стійкого розвитку аграрної галузі регіонів в умовах кризи. Розроблено структурну схему системи державного регулювання ціноутворення на продукцію аграрної галузі. Запропоновано алгоритм державного регулювання цін на аграрному ринку.

Ключові слова: держава, регулювання, аграрна галузь, стійкість, регіон.

Козловский С.В., Бурлака О.М. МЕТОДЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ УСТОЙЧИВОСТИ РАЗВИТИЯ АГРАРНОЙ ОТРАСЛИ РЕГИОНА В УСЛОВИЯХ КРИЗИСНОГО СОСТОЯНИЯ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

В данной статье проведено исследование теоретико-методологических подходов обеспечения устойчивого развития аграрной отрасли региона на основе методов государственного регулирования. Разработаны мероприятия нормативно-правового регулирования устойчивого развития аграрной отрасли региона в условиях кризиса. Разработана структурная схема системы государственного регулирования цен на продукцию аграрной отрасли. Предложен алгоритм государственного регулирования цен на аграрном рынке.

Ключевые слова: государство, регулирование, аграрная отрасль, устойчивость, регион.

Kozlovskiy S.V., Burlaka O.M. METHODS OF STATE SUPPORT SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF AGRARIAN SECTOR IN THE REGION IN A CRISIS THE UKRAINIAN ECONOMY

In this article, a study of theoretical and methodological approaches to ensure sustainable development of the agrarian sector in the region based on the methods of state regulation. Measures have been developed normative and legal regulation for sustainable development of agricultural sector in the region during the crisis. The block diagram of the system of state regulation of pricing for products of agricultural sector. An algorithm of state regulation of prices in the agricultural market.

Keywords: state regulation, agrarian sector, sustainability, region.

Постановка проблеми. В умовах наростаючих темпів урбанізації для багатьох країн світу, в тому числі і України, все більше актуалізується проблема забезпечення стійкого розвитку аграрної галузі. Найгостріше проблема стійкого та комплексного розвитку аграрної галузі відчутна в аграрних регіонах нашої країни, де дана форма територіальної організації населення і виробництва є переважаючою. Враховуючи те, що одним із пріоритетних напрямків державної політики України є забезпечення населення якісними продуктами харчування в широкому асортименті і достатній кількості, наукова проблематика розвитку аграрної галузі, особливо в умовах економічної кризи є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування наукових основ стійкого розвитку аграрної галузі знайшли відображення в працях багатьох українських вчених-економістів: В.В. Вернадського, Б.М. Данилишина, М. І. Долішнього,

С.І. Дорогунцова, Г.Б. Іваницької, О.Л. Кашенко, М.Ф. Кропивка, Г.М. Калетніка, Л.В. Мельника, Є.В. Мішеніна, М.М. Паламарчука, С.А. Подолінського, В.М. Трегобчука, Г.В. Черевка та ін.

Мета дослідження. Мета даної роботи полягає в теоретичному дослідженні концептуальних підходів забезпечення стійкого розвитку аграрної галузі регіону в умовах кризового стану економіки України на основі методів державного регулювання.

Основні результати дослідження. За даними Міжнародного валютного фонду, в Україні ВВП на душу населення склав в 2013 році в перерахунку 3862 долара США. Це менше, ніж в Албанії чи Монголії (для порівняння – в Німеччині ВВП на душу населення дорівнює 43952 долларам) [1]. Це загалом свідчить, що стан економіки України знаходиться в кризовому стані, особливо після політичних подій січня-березня 2014 року, що призвело до відтоку інвестиційного капіталу з України, знецінення національної валю-